

Fidan Ekiz

«IK KAN
ERG
ZELFVERZEKERD
ZIJN»

Bij *De Wereld Draait Door* vliegen de vonken over tafel en als ze over haar docu's praat, is de opwinding bij Fidan Ekiz compleet. «Ik heb een kort lontje», zegt de journalist en documentairemaker, «pas als het klopt word ik rustig».

tekst **Arjan Visser** fotografie **Paul Berends** @ **Eric Elenbaas**

Een afspraak met Fidan Ekiz. Hoe zo iets begint. Eerst moet het op die ene dag, dan toch maar liever op die andere, zo laat of, wacht, iets later, nee eerder, maar dan daar in dat ene café, nee, dat andere tentje, waar ze die lekkere bagels hebben, op de hoek! Even later: 'Ik lijk Meg Ryan wel, in *When Harry Met Sally*'.

Als ze die bewuste ochtend niet op tijd verschijnt, volgen de sms'jes elkaar in rap tempo op. 'Ben op een borstel gaan staan!' 'Sta te wachten op defecte tram. Alles gaat weer lekker mis.' 'Hoe moeilijk is het om een alternatieve tram te sturen? Bananenrepubliek, echt. En het is ijskoud!' Ten slotte, als er een transportmiddel in aantocht is: 'There's a boat Jack! Eindelijk on my way, tot zo.'

De deur vliegt open, Fidan komt binnen. Ze lijkt een stukje van de storm die buiten raast. Eerst kletsen we een beetje over het weer, dan over haar werk. Ze is regelmatig tafeldame bij *De Wereld Draait Door*, werkt aan een format voor een nieuw Vara-programma en zou het liefst iedere dag iets nieuws, iets moois, iets spannends bedenken.

«Soms ben ik jaloers op de ideeën van anderen, maar dat is niet per se negatief. Als ik zeg dat ik iets had willen maken, geef ik juist een compliment. De gunfactor is bij mij heel hoog. Neem een programma als *Hello Goodbye* van Joris Linssen. Ik was al jaren gefascineerd door het komen en gaan van mensen op Schiphol. Vrienden werden gek van me als ik er wéér over begon. Ik dacht aan een fotoreportage of aan een boek, maar toen Joris met zijn programma kwam, wist ik: ja, zó moet het! Wat stom dat ik daar zelf niet ben opgekomen!»

Niet jaloers, wel competitief? «Dat wel.»

Ik zag hoe je het in het tv-programma *Over de kop zelfs van die arme ouwe Frits Spits wilde winnen*. «O ja, haha, heb je dat gezien? Volgens mij is er ook nog in geknipt omdat ik zo'n beetje alle vragen die werden gesteld wilde analyseren. Dat had ik als kind al: ja maar als je het nou zus bekijkt, dan... Toen ik dreigde al mijn ingezette punten te verliezen, werd de opname stilgezet en vroeg de presentator aan het publiek of

«*Waar ik slecht tegen kan: ZWEVERIGE TYPES DIE ALTIJD MAAR HAPPY ZIJN. Zo humorloos*»

er een nieuwe vraag gesteld mocht worden. Iedereen begon te joelen – 'Nee, boeh! – en dat vond ik eigenlijk wel grappig. Het ging mij niet om de eer, of om de winst, het was geen ijdelheid, echt helemaal niet. Als ik iets niet goed doe, ben ik de eerste om dat toe te geven – dat is de bescheiden, Calvinistische inslag van mijn vader – maar tegelijkertijd kan ik soms erg zelfverzekerd zijn. Tegen het arrogante aan. En dan krijg je zo'n soort kleine provocatie. Ik vind het gewoon saai als ik niet excelleer, of als ik niet opval.»

Ik moet zeggen dat je vandaag ook een spectaculaire entree had, met het verhaal over die borstel en de tram die niet kwam. «Neeee... ga je dat allemaal gebruiken?»

Yep. «Maar ik heb dus mijn voet moeten verbinden hè?»

Echt? «O, je denkt dat ik lieg? Wacht!» Ze trekt lachend haar schoen en haar sok uit en wijst quasi gekweld naar een enorme pleister op haar voetzool.

«Hier, zie je nou wel? Het was een chaos in de badkamer en kennelijk lag die borstel ergens onder, want ik ging er ineens, bam, met volle kracht op staan. Eerst deed het erg zeer, daarna zakte de pijn weg. 't Valt mee, dacht ik nog, tot het plotseling begon te bloeden. Afijn, toen ik eindelijk buiten stond was de tram al voorbij, en de volgende reed om een of andere reden niet! Ik vind het helemaal niet netjes om te laat te komen, hoor. En als ik nou een paar minuten eerder was geweest dan-»

'Alles gaat weer mis' schreef je. Denk je dat echt? «Ja, ik ben wel een beetje bijgelovig. Beetje Turks misschien. Het is een vorm van magisch denken: zal je zien dat ik straks ook de trein naar Hilversum mis enzovoort. Er gaat in het dagelijks leven vaak iets mis, maar ik ben heel secuur in mijn werk. Altijd alert, observerend, heel *aware* van alles wat er om mij heen gebeurt.»

Wanneer is het, qua werk, perfect? «Perfect is het nooit, maar ik baal ervan als het niet is geworden zoals ik het in mijn hoofd had. Kees Schaap, met wie ik *Veerboot naar Holland* heb gemaakt, werd er soms wanhopig van. Tijdens iedere viewing had ik commentaar: dit klopt niet, dat is tenenkrommend, dit duurt te lang, dat moet anders! Pas als mijn kritiekpunten tot een minimum waren teruggebracht werd ik iets rustiger. Oké, zo kan het.» >

JURK (FRENCH CONNECTION), HOEDJE (VINTAGE)

JURK (BY MALENE BIRGER)

«Ik vind het heerlijk als MENSEN MIJ VERRASSEN, als ze afwijken»

Welke ingrediënten moeten er altijd in-zitten? «Humor en ontroering, maar het mag niet pathetisch worden. Ik houd er helemaal niet van als je onder een treurige scène ook een treurig muziekje zet. Het moet subtieler. *Less is more*. Niet cliché. Dat geldt ook voor het gewone leven trouwens; ik vind het heerlijk als mensen mij verrassen, als ze afwijken, als stijf ogende types bijvoorbeeld helemaal niet gesloten blijken te zijn.»

Moet wat je maakt op het leven lijken, of wil je het juist verfraaien? «Het moet erop lijken. In al zijn rauwheid soms. Ik houd niet van mooi om het mooi. Regenbogen en zo. Ik houd eerder van het werk van Michael Haneke: donkere films, deprimerend *as can be*. Ik ben altijd al geïnteresseerd geweest in de duistere kanten van mensen. Laatst las ik een column van Aaf Brandt Corstius waarin ze schreef dat haar man haar

een keer in bed iets voorlas over lijken die nog altijd op de Mount Everest liggen. Dat soort verhalen vind ik ook interessant. De laatste minuten voor iemands dood, vlak voordat een vliegtuig neerstort, executies... Ik ben de flie-refluiter, de grappenmaker, maar ik ben ook iemand die gevoelig is, die stilstaat bij dingen en daar lang over nadent. Misschien ben ik daardoor soms moeilijk te peilen. Ik kan vrij makkelijk overschakelen; het is maar net wat de omgeving bij mij oproept. Het is nooit gespeeld. Ik ben het allebei.»

Wanneer vind jij het leven voor jezelf geslaagd, wat maakt je gelukkig? «Als ik mijn werk goed doe. En als ik mensen niet teleurstel – daar kan ik helemaal niet tegen. Ruzie. Onvrede. Gek genoeg roep ik dat soms wel op, dus misschien heb ik het op een of andere manier ook nodig... Ik weet het niet. Ik kan gewoon heel heftig zijn. Uitlokken, *teasen*, maar dan ook echt ontploffen. Eigenlijk heb ik best een kort lontje. Heb je *Vicky Christina Barcelona* gezien, van Woody Allen? Als Scarlett Johansson een einde wil maken aan de driehoeksverhouding met Javier Bardem en Penelope Cruz, begint die laatste te schreeuwen en te tieren: 'Niña de mierda!' Zoiets dus. Beetje vervelend eigenlijk.»

Ik zie het voor me. En waar moet een relatie aan voldoen? «Je moet kunnen lachen met elkaar en begrijpen wat voor werk de ander doet. Ik zou nooit met een bankier of zo kunnen zijn, dat lijkt me zo saai. Komt-ie thuis, vraag je nog: 'Wat heb je gedaan vandaag?' Om vervolgens, als hij begint te vertellen, luid snurkend in slaap te vallen. Dat trek ik niet, of hij moet echt *gorgeous* zijn...

maar nee, ook dan zou het mij vervelen. Ik wil praten over de dingen die ik zie en meemaak, over films, documentaires, het nieuws van de dag – het vak, alles! Zag je net dat oude vrouwtje door de regen voorbij komen? Een soort hoogbejaarde Greta Garbo die zich probeert staande te houden in de storm. Zoiets zou ik hem meteen willen sms'en.»

Heb je nu zo'n man die in dat plaatje past? «Ik heb een relatie met een journalist die ik ontmoette toen ik correspondent was in Istanbul en hij in Berlijn. We begonnen een langeafstandsrelatie, en zijn uiteindelijk dus allebei teruggekeerd naar Nederland. Hij leerde me nieuwe grote schrijvers kennen, en een beetje Russisch – ik werd intellectueel gevoed, zeg maar. Dat was verslavend. En ik kreeg er een lieve, prachtige stiefdochter bij. Ze was zeven toen ik haar ontmoette. Ze vroeg: 'Ben jij een zangeres?' Ik liep er destijds namelijk heel opgedoft bij en droeg schoenen met enorm hoge hakken waarop ik nauwelijks kon lopen. Mijn vriend – dominees-zoon, gestudeerd in Groningen – keek ook wel op van mijn Turkse gewoonten. Ik ben dol op nachtelijke etentjes met olijven en thee. Hij vond dat maar ongezond. Toen ik een keer worstjes had gebraden zei hij: 'Eh... wij eten hier

gewoon brood bij het ontbijt, hoor!' En dan die emoties: fascinerend, vond hij. Huilen bij een Turkse smartlap, of ineens, midden in een liedje brullen hoe gelukkig ik ben. Het was mooi om die cultuurverschillen te ontdekken. Vorig jaar nog: zijn vader overleed. We waren allemaal erg verdrietig natuurlijk, maar ik heb tijdens die begrafenis ook mijn ogen uitgekeken. In Turkse gezinnen is het op die momenten een drukte van belang. Open huis, een komen en gaan, koken voor nabestaanden, huilen, herinneringen ophalen, veel temperament. Daarna vertrekt de familie naar Turkije om de dode te begraven. Hier liep de doodgraver met een hoge hoed op voor de auto's uit naar de begraafplaats. Het

«Ik kan huilen BIJ EEN TURKSE SMARTLAP EN DAN ineens brullen hoe gelukkig ik ben»

regende. Kerkklokken beierden. Alles was even ingetogen en waardig. Kalmte. Stil verdriet. Dat zijn echt prachtige contrasten. Ik denk dat ik door mijn relatie met hem Nederland veel beter ben gaan begrijpen.»

Toch denk ik een 'maar' te horen, of ligt dat aan mij? «Eh ja, maar daar wil ik niet te veel over zeggen. Kijk, ik heb altijd een groot gezin gewild; de gezelligheid van een lange tafel, iedereen eet en drinkt en kletst – Italiaanse toestanden. Ik ben nu 36 en ik zal langzamer-

hand moeten gaan geloven dat zoiets er niet meer in zit. Dat vind ik jammer, maar goed, het is ook weer niet zó erg. Ook die kant van het leven wil ik omarmen. Het zou verschrikkelijk saai worden als ik alleen maar gelukkig zou zijn. Moeilijkheden houden je helder en scherp. Weet je waar ik heel slecht tegen kan? Blijde vogels, zweverige types die beweren met zichzelf in contact te staan, of die met wierook en watervalmuziekjes aan yoga doen! Vresel- eh... doe jij yoga?»

Nee joh. «O, gelukkig! Ik wil niemand beledigen, maar ik wantrouw mensen die altijd maar happy zijn, begrijp je? Het is zo humorloos. Dat is het. Humorloos. Volgens mij is het veel gezonder om af en toe de draak te steken met jezelf.»

Zo danst het gesprek vrolijk voort tot het – 'O nee, zo laat al?' – de hoogste tijd is om te gaan. Jammer. We hadden het net over haar lievelingsfilms, daar zou ze uren over door willen gaan. Per sms dan maar. 'The Remains of the Day, Terms of Endearment, Pan's Labyrinth! Of, nee, wacht: *The English Patient*, en dan vooral die scène waarin Ralph Fiennes het lichaam van Kristin Scott Thomas de grot uitdraagt en dan in haar dagboekje leest dat zijn geliefde had willen leven in 'a world without maps'. Zo mooi, zo ontroerend', meldt Fidan, 'Het is precies zoals ik in het leven wil staan. Mijn moeder noemt me een nomade. Ik wil altijd reizen, altijd ergens heen gaan. Ja, dat zou ik misschien wel het liefst doen: een leven lang reizen *with friends, in a world without maps*.' ■

FIDAN @ WORK

De half Turkse, half Nedertlandse Fidan Ekiz werd in 1976 in Rozenburg geboren. Na de school voor Journalistiek ging ze werken bij het *Rotterdams Dagblad*. In 2003 werd ze Turkije-correspondent voor de GPD-bladen en later ook voor *RTL Nieuws* en BNR Nieuwsradio, in Istanbul. In 2007 kwam ze terug naar Nederland en ging ze als redacteur werken voor *Pauw & Witteman*. In 2012 maakte ze de vijfdelige documentaire *Veerboot naar Holland* over de lotgevallen van haar ouders en andere Turkse gastarbeiders. Daarna volgde ze voor *Ik zie een verre reis* haar jongste zus, die geheel tegen de verwachtingen van haar familie in wil kiezen voor een nieuw leven in Turkije.